

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ШКІЛЬНОМУ ЦИКЛІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Рудько М.В. (м. Полтава)

Міжпредметні зв'язки – дидактичний засіб, який передбачає комплексний підхід до формування й засвоєння змісту освітнім, що дає можливість здійснювати зв'язки між предметами для поглибленого, всебічного розгляду найважливіших понять, явищ; міжпредметні зв'язки є результатом узагальнюючих дій. Основна виховна ціль міжпредметних зв'язків - формування світогляду учня, що будується на здійсненні особливо важливих зв'язків між циклами предметів. Функції міжпредметних зв'язків спрямовані на формування цілісної системи знань учня про природу і суспільство, єдиної наукової картини світу.

Використання міжпредметних зв'язків дає можливість об'єднати програмовий матеріал у вигляді стрункої системи природничих знань, творчо підійти до виконання тих завдань, які потребують знань з інших предметів, розглядати природні явища під іншим кутом зору, тобто з погляду інших предметів, повніше і глибше розкрити зв'язки між хімією, фізикою, географією, суспільствознавчими предметами, тобто забезпечити підпорядкування окремого загальному.

Міжпредметні зв'язки у процесі вивчення природничих дисциплін поділяють на внутрішньоциклові (між предметами природничого циклу) та міжциклові (між іншими науками). Внутрішньоциклові зв'язки виникають між географією, фізикою, хімією, біологією, основами здоров'я. Міжциклові зв'язки природничих дисциплін: українська мова та література, математика, історія, іноземна мова, трудове навчання, образотворче і музичне мистецтво.

Міжпредметні зв'язки реалізуються в різних формах організації навчальної і позанавчальної діяльності: на узагальнюючих уроках-лекціях, комплексних екскурсіях, в домашніх завданнях, на міждисциплінарних факультативах, конференціях, тематичних вечорах, в роботі учнівських наукових суспільств і т.д. Характер навчальної діяльності учнів і навчаючої діяльності вчителів при цьому буде різною (індивідуальна, групова або колективна).

До ефективних форм реалізації міжпредметних зв'язків у старших класах належать міжпредметні семінари, диспути і конференції, комплексні екскурсії, практичні й самостійні роботи міжпредметного характеру, виконання спеціальних міжпредметних завдань тощо. Доцільне узагальнювальне повторення, що проводиться на міжпредметних уроках, які спільно готують учителі різних дисциплін [1, с. 102].

Важливим етапом встановлення міжпредметних зв'язків є попередній аналіз програм з різних предметів і змісту підручників, а також методів навчання. Встановлюючи міжпредметні зв'язки вчитель повинен добре знати переваги кожного методу навчання і в залежності від навчальної теми застосовувати найефективніші з них. Під час встановлення попередніх міжпредметних зв'язків і також супутніх доцільно застосовувати словесні методи навчання. Вони активізують розумову діяльність учнів, сприяють швидкому встановленню внутрішнього зв'язку нових знань з цими знаннями, які учень вже має, переходу від відомого до невідомого. Під час встановлення супутніх і перспективних міжпредметних зв'язків, доцільно використовувати проблемні методи навчання та такі способи діяльності, як: робота з планами місцевості, картами, таблицями, графіками, схемами, різними іншими засобами наочності, приладами та інструментами. Учні, використовуючи сформовані знання, здійснюють аналіз об'єктів і явищ, що вивчаються, а також порівняння і абстрагування. Розвивається зорова і слухова пам'ять учнів.

Література

1. Максимова В. Н. Междпредметные связи в процессе обучения. – Москва: Педагогика, 1995. – 192 с.